

The scope of the study is the lexical — semantic characteristic of the names.

Migrators' names formations, which reflect native towns and villages names as well as external features of different nationalities representatives, other fantasies of informal names creators originated under the law of the relative negativity. Those people were 'sore thumbs' amongst indigenous residents.

The prospect of the study is the continuation of additional materials collection, which will be thoroughly analyzed linguistically.

Key words: *anthroponomy, informal personal names, nicknames, proper personal names, toponyms.*

Надійшла до редакції 30.06.2015

УДК 81'373.23-057

О. А. Мельник

*здобувач кафедри української мови
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
e-mail: 380675916458@yandex.ua*

СПЕЦИФІКА МОТИВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕРГОНІМІВ ІЗ СЕМОЮ МЕДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті розглядається мотиваційна складова в процесі творення ергонімів Вінничини із семою медичного спрямування, її структура та класифікація. Досліджено специфіку онімних новоутворень на позначення колективів медичних закладів із започаткуванням «Пілотного проекту» реформування медичної галузі на Вінничині.

Ключові слова: *мотиваційна складова, фармаціоніми, медиционіми, курортоніми.*

Когнітивна мотивація номінативного процесу, спрямованого на задоволення потреб людини в сучасному світі, у співвідношенні «мова — свідомість людини», є однією зі складових успіху в різних видах діяльності.

На сьогодні перед лінгвістикою стоять нові **завдання**: оптимізувати вибір найменувань для різноманітних ринкових реалій, поставивши

у відповідність назву з їхньою сутністю і обсягом обіцяного, а також спонукати споживчий інтерес до позначеного оніма.

Сучасні ергоніми реалізують наступні функції: **аттрактивну** (привертання уваги споживачів), **інформативну** (передача інформації про тип установи, фірми тощо), **сугестивну** (впливу на підсвідомість), **емотивну** (впливу на емоційну сферу споживачів у рекламних цілях), **оцінну** (встановлення позитивного ставлення до об'єкта найменування), **естетичну** (апеляція до почуттів прекрасного, корисного, престижного), **культурно-проективну** (проекція на культуру, прецедентні феномени, стереотипи культури), **ідентифікаційну** (ототожнення установи з ім'ям або прізвиськом власників або з іншими установами власника), **криптофорну** (шифрування задля створення загадковості, викликання цікавості — Т. П. Романова називає такі ергоніми шифровками або ребусами, а Н. Д. Голев — індексами) [12; с. 171–179].

Розв'язання цих завдань може прислужитися рекламним цілям і сприятиме успіхові в бізнесі, на виробництві, у торгівлі, у банківській справі, сервісі, а також і в медичному обслуговуванні населення.

Тож, **метою** нашої статті є з'ясування специфіки мотивації при творенні ергономічних назв із семою медичного спрямування. **Об'єктом** дослідження є ергоніми Вінниччини, а **предметом** — їхня мотиваційна складова. **Матеріалом** дослідження було обрано 378 закладів Вінниччини із семою медичного спрямування.

Мотиваційну складову в ономастиці досліджували В. В. Німчук, Н. В. Подольська, Д. Г. Бучко, А. В. Беспалова, Н. В. Кутуза, С. О. Шестакова, М. В. Голомідова, К. О. Трифонова, О. М. Сидоренко, О. О. Селіванова, М. М. Торчинський, Ю. І. Дідур та інші науковці.

Сьогодні кожен надає дуже великого значення власному здоров'ю. Адже це найдорожче, що є у нас, і доволі часто перед людиною постає вибір, де і як проходити обстеження, хто зможе кваліфіковано діагностувати захворювання, прописати вірне лікування і сприяти одужанню без побічних ускладнень. Тому й прискіпливо ставимося до вибору лікувальних закладів, стежимо за відгуками в соцмережах і у приватних розмовах, розпитуємо знайомих, обізнаних у медицині: який лікувальний заклад гарантує найкращий рівень медичного обслуговування й має фахівців найвищого кваліфікаційного рівня.

У Вінниці діє чимало державних та приватних медичних закладів (аптек, лабораторій, амбулаторій, центрів, станцій, ветеринарних

клінік, санітарних служб тощо). Усі медичні заклади умовно ділимо на **фармаціоніми** — власні назви колективів працівників фармацевтичних закладів: *Аптека «Конекс», ветеринарна аптека «Улюбленець», «Зелена аптека», «Авіценна», Муніципальна аптека № 2 та ін.*; **медіціоніми** — власні назви колективів лікарень, приватних і державних лабораторій, санітарних, епідемічних станцій тощо: *Медичний центр «Медівін», Клініка «Вінінтермед», Вінницька міська клінічна лікарня № 2, Центр матері і дитини № 3, Вінницька обласна санепідемстанція та інші; та курортоніми — власні назви колективів курортних лікувальних закладів: *санаторій «Хмільник» (м. Хмільник Вінницької обл.), санаторій «Авангард» (м. Немирів Вінницької обл.)*.*

Вимогами до ергонімів вважаються евфонія, відносна короткість, інформативність, орієнтація на асоціації зі словами, що не мають пейоративних значень [11; с. 26], необхідність урахування прагматичних пресупозицій — оцінок фонду знань, зацікавленості, психологічного стану, характеру, спроможності розуміти адресата [6: 108–118], сугестивна здатність, естетичність, урахування особливостей національної культури, менталітету, стереотипів, явищ прецедентності тощо. Ергонім не повинен позначати вульгарне або грубе слово при перекладі на іноземні мови [3; с. 197].

Оніми вмотивовані та невмотивовані розрізняє В. В. Німчук. Так, серед топонімів виокремлюються фізіографічні та суспільно-історичні назви [10; с. 24–43.].

Н. В. Подольська розрізняє власні топоніми квалітативні, апотропейчні, охоронні, обманні, захисні антропоніми, кваліфікативні, ландшафтні, локативні, посесивні, відпатронімі, прибережні та орієнтирні. До того, дослідниця веде мову про меморіальні, геральдичні, евфемістичні, почесні, глузливі, принизливі, характеристичні назви [5].

Щодо класифікації ергонімів за мотиваційною складовою, існує декілька думок. А. В. Беспалова поділяє їх на **реально вмотивовані і символічно вмотивовані** [1; с. 95–104]; Н. В. Кутуза — на **нейтральні й конотовані** [9; с. 92]; С. О. Шестакова — на такі, що відбивають **просторові ознаки денотата, право власності, специфіку діяльності об'єкта, його базову функцію, естетичну навантаженість**, а також з **рецесивним мотивом номінації** [8; с. 181–183]. Дослідниця М. В. Голомідова вважає, що мотиваційна складова — це «ознака мотивуючої реалії, яка

відбирається з ряду інших для індивідуалізації та розпізнання об'єкта з-поміж подібних» [2; с. 33–34]. Натомість К. О. Трифонова розрізняє **реальні** мотивувальні значення власної назви та **символічні** [7; с. 38–39]. О. М. Сидоренко, котра досліджувала ергоніми Донеччини, диференціює цей онімний пласт за наступними мотиваційними ознаками: розташованість регіону на узбережжі Азовського моря, розвиток металургічної галузі, наявність вуглевидобувної промисловості [4; с. 37], а О. О. Селівановою, залежно від статусу обраного мотиватором фрагмента ментально-психонетичного комплексу, було виокремлено **пропозиційний, асоціативно-метафоричний, модусний і змішаний** типи мотивації; згідно з раціональністю й ірраціональністю знань про позначене було диференційовано **раціональну** та **міфологемну** мотивацію; а за культурною значущістю — мотивацію **прецедентну** [12; с. 174–177].

Але найбільшої уваги, на нашу думку, заслуговує дослідження М. М. Торчинського, який пояснює дефініцію «мотив номінації» так: «причина, яка зумовила з-поміж багатьох варіантів можливих найменувань вибір лише одного, який і став власною назвою» [6; с. 431] і поділяє ергоніми за мотивованістю семи на **апотропейні, асоціативні, ідеологічні, квалітативні, локативні, меморіальні, номінальні, патронімічні, посесивні, символічні, ситуативні, сутнісні та темпоральні, а також оніми з комбінованою та невідомою мотивацією** [6; с. 432–436].

Квалітативні власні назви виникли на основі різних зовнішніх чи внутрішніх характерних ознак [6; с. 432]. Термін «квалітативні імена» був введений Н. В. Подольською на позначення назв «що мають значення будь-якої суб'єктивної оцінки і утворюються від повної чи скороченої основи, причому суб'єктивність оцінки виявляється у відповідному контексті і не завжди залежить від суфіксації, яка може бути винятково особистісною» [5; с. 71–72]: «*Білий камінь*», *оздоровчий комплекс*; «*Ремеді-Він*», *центр репродуктивної медицини, ВФПП*.

Сутнісні власні назви пов'язані з тими функціями, які повинен виконувати денотат [6; с. 433]. На сьогодні у зв'язку із реформуванням медичної галузі (на Вінниччині з 2011 року запроваджено «Пілотний проект») сутнісних онімів більшає: *Вертебрально-оздоровчий Центр Євмінова, Ендокринологічний обласний диспансер, Протитуберкульозний обласний диспансер, Онкологічний обласний диспансер, Міський кардіологічний центр, Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2*.

Локативні власні назви відбивають місцезнаходження своїх денотатів [6; с. 433]. Наприклад, *Вінницький міський клінічний стоматологічний центр, Вінницька міська клінічна дитяча Стоматологічна поліклініка, Вінницький обласний диспансер радіаційного захисту населення, Вінницьке відділення Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, Вінницька міська аптека + КП, Тульчинська державна районна лікарня ветеринарної медицини, Крижопільська центральна районна лікарня та ін..*

Темпоральні власні назви характеризують денотат за часом його виникнення [6; с. 433]: «Сучасна аптека», Аптека «Міленіум».

Патронімічні оніми стосуються предків [6; с. 433–434]: *Берегиня, сімейний медичний центр; Аптека «Авіценна», Аптека «Рода».*

Посесивні йменування характеризують денотат за правом власності на нього [6; с. 189]: *Людмила Левкович, психотерапевт, бізнес-тренер, Медичний кабінет Мельника М. Е. (невролог, вертебролог), Лаян Віннер, медичний центр, ТОВ; Людмила, медичний центр.*

Меморіальні власні назви увічнюють пам'ять про людей, події або інші реалії [6; с. 434]: *Обласна клінічна лікарня імені М. І. Пирогова, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова.*

Ідеологічні власні назви пов'язані з поглядами певної соціальної групи, прославляють основні ідеологічні постулати [6; с. 434]. Щоправда, у світлі останніх подій, Верховною Радою України проголосований закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки», котрий після підпису Президента України вступить у силу. А на Вінниччині ергонімів, пов'язаних із символікою радянської епохи медичного спрямування нами не виявлено.

Апотропейні оніми — («апеотропей — ...який відвертає лихо; магічний предмет, якому в давні часи приписували властивість оберігати людей, тварин, оселі від злих сил» [6; с. 435]) висловлюють побажання щодо позитивних перспектив денотата [6; с. 435]: *Аптека «На здоров'я» (Вінниця); Аптека «Доброго дня» (Ладизжин); Аптека «Бажаємо здоров'я»; Медичний оздоровчий центр «Гармонія»; Моє здоров'я, медичний центр, ТОВ.*

Номінальні власні назви в основному вторинні, похідні і присвоюються без будь-якого мотиву [6; с. 435]: *Медичний центр «Людмила» (Вінниця), Медичний центр «Пульс», Центр естетичної медицини «Ко-*

некс», *Клініка естетичної медицини «Аріс», Медичний центр НВП ТОВ «МЕДІВІН»*; *«Макс і Ко», медичний центр, ТОВ; Віоламед, медичний центр.*

Символічні — це такі оніми, чия мотивація будується на певних конотаціях, і ці додаткові семантичні відтінки трансформують оніми в символи [6; с. 435]. Для онімів медичного спрямування таким символом буде, звичайно, морфема *-мед-*: *Вінінтермед ЛТД, Меділабс, ТОВ (м. Вінниця), Медіком-В, ТОВ; Вінпрофімед, лікувально-діагностичний центр (м. Вінниця),*

Асоціативні власні назви виникають за аналогією до інших назв [6; с. 436]: *Вінпрофімед, лікувально-діагностичний центр (=від Вінницький професійний медичний), Ветеринарні клініки «Два kota», «Чотири лапи».*

Ситуативні оніми виникають спорадично, на основі певної актуальної ситуації [6; с. 436]. У нашій ситуації такими ергоназвами є **комісіоніми, консиліоніми і журіоніми**: *Журі конкурсу «Найкраща медична сестра Вінниччини»; Психолого-медико-педагогічний консиліум Навчально-виховного закладу «Середня загальноосвітня школа I — III ступенів № 28№» для дітей з вадами слуху; Медична комісія для водіїв транспортних засобів та ін.*

Комбіновану мотивацію мають переважно складні і складені власні назви [6; с. 437]: *«Горицвіт» — аптечне підприємство + ТОВ, Медичний центр «Офтальмологічна клініка професора Сергієнка», «Vіta» — фармацевтичне підприємство + ТОВ та ін..*

Назви, походження яких з'ясувати не вдалося, мають **невідому** мотивацію: [6; с. 438]: *ТОВ «Вікма», ...*

Таким чином, ми виокремили в мотиваційній структурі ергонімікону Вінниччини такі мотиваційні складові: локативні, темпоральні, патронімічні, посесивні, сутнісні, квалітативні, імперативні, ідеологічні, асоціативні, ситуативні, з комбінованою та невідомою мотивацією. Зауважимо, що **ідеологічні** власні назви за мотивованістю семи на сучасному етапі для назв колективів медичних закладів вінничанами не продукуються.

У подальших розвідках планується з'ясувати мотиваційну складову партіонімів, комерціонімів, банконімів, організаціонімів та школонімів.

Список використаної літератури

1. Беспалова А. В. Структурно-семантические модели эргонимов и их употребление в английском языке (на материале названий компаний): дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. В. Беспалова. — Донецк, 1989. — 184 с.;
2. Голомидова М. В. Отражение художественного «стиля эпохи» в эргонимической номинации / М. В. Голомидова, Е. В. Хрущева // Русский язык в контексте современной культуры. — Екатеринбург, 1998. — С. 33–34.
3. Емельянова А. М. Эргонимы в лингвистическом ландшафте полиэтнического города (на примере г. Уфы): автореф. дис. ... канд. филол. наук. — Уфа, 2007. — 197.
4. Сидоренко О. М. Номінаційні процеси в полілінгвальній ергонімії Донеччини: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / О. М. Сидоренко. — Донецьк, 2013. — 210 с.
5. Словарь русской ономастической терминологии / [сост. Н. В. Подольская]. — Изд. 2-е, пер. и доп. — М.: Наука, 1988. — 189 с.
6. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови: дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01 / М. М. Торчинський. — К., 2010. — 502 с.
7. Трифонова Е. А. Названия деловых объектов: семантика, прагматика, поэтика (на материале русских и английских эргонимов): дисс.... канд. филол. наук : 10.02.19 / Е. А. Трифонова. — Волгоград, 2006. — 247 с.
8. Шестакова С. О. Лексико-семантичні інновації у системі української номінації (на матеріалі ергонімів і прагмонімів): дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / С. О. Шестакова. — Харків, 2002. — 241 с.
9. Кутуза Н. В. Структурно-семантичні моделі ергонімів (на матеріалі ергонімікону м. Одеси): дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Н. В. Кутуза. — Одеса, 2003. — 214 с.
10. Німчук В. В. Українська ономастична термінологія. — К.: Наукова думка, 1966. — Вип.1. — С.24–43.
11. Ономастика. — М.: Наука, 1969. — 253 с.
12. Селіванова О. О. Ергонімікон міста Черкаси: когнітивний аспект / О. О. Селіванова // Записки з ономастики. — Одеса: Астопринт, 2011. — № 14. — С. 171–179.

Мельник О. А.

*Соискатель кафедры украинского языка
Винницкого государственного педагогического университета
имени Михаила Коцюбинского
e-mail: 380675916458@yandex.ua*

**СПЕЦИФИКА МОТИВАЦИОННОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ЭРГОНИМОВ
С СЕМОЙ МЕДИЦИНСКОГО СОДЕРЖАНИЯ**

Резюме

В статье рассматривается мотивационная составляющая в процессе создания эргонимов Винницкой области с семой медицинского содержания, ее структура и классификация. Исследована специфика онимных новообразований для обозначения коллективов медицинских учреждений с введением «Пилотного проекта» реформации медицинской отрасли в Винницкой области.

***Ключевые слова:** мотивационная составляющая, фармацевцизмы, медицинцизмы, курортонимы.*

Melnik O.

*Postgraduate Student
Ukrainian language department
Vinnytsia State Pedagogical University of Mihaylo Kotsyubynsky*

**SPECIFICS MOTIVATIONAL COMPONENTS ERGONOMY WITH THE
SEMANTICS OF MEDICAL CONTENT**

Abstract

The article discusses the motivation component in the process of creating ergonyms of Vinnytsa region with seme medical content, structure and classification. Names investigate the specificity of ergonymic coinages on the designation groups of medical institutions with the introduction of the «Pilot Project» reformation health-care industry in the Vinnitsa region.

***Key words:** motivational component pharmaceutical, medical name, resort name.*

Надійшла до редакції 28.05.2015